

Komentari na izlobu i rad:

Recenzija za knjigu „Lica moga vremena“ autora Duška Miljanica

Prof. dr Lidija Vujačić

Knjiga „Lica moga vremena“ je šarmantna studija i vizuelno atraktivna reportaža o Tivtu, kako u nestajanju tako i u nastajanju starih/novih karakteristika grada, sagledana iz ugla poznatog crnogorskog vizuelnog umjetnika Duška Miljanica, njenog autora, kao i njegovih sugrađana koji su saradivali u radu na knjizi. Kroz brojne fotografije, priče, priloge i crtice o gradu, arhitekturi, privredi, interesantnim ljudima i događajima autor je predstavio svoju, što je više nego očigledno, veliku ljubav prema rodnom gradu, kao i nostalgiju prema tzv. dobrim starim vremenima, kadkad i romansiranim, ali i spremnost da objektivno sagleda lokalnu i globalnu realnost koja produkuje nove standarde i socokulturne vrijednosti.

Identitet grada je, što autor građanski jasno, a umjetnički vrlo suptilno, apostrofira, pred izazovima novog vremena, turističke privrede, prateće komercijalizacije i simplifikacije svih, pa i kulturnih, sadržaja, uz sveprisutni hiperkonzumerizam koji posebno „jede“ dušu ovog lijepog malog grada. I ne samo njega, homogenizovana nova kultura potreba na globalnom planu, tzv. etika zabave i, nadasve, nemilosrdna logika novca nagriza sve, a naročito male sredine u kojima se popularizuje autentičnost, odnosno brzo „troši“ kako vrijeme tako i prostor tj. slike, prizori i uopšte prepoznatljivi simboli.

Može se, zapravo, reći da Duškova knjiga sadrži paralelno i lijepi sentiment i konstruktivnu kritiku prema nekim nadolazećim društvenim trendovima i za razliku od drugih literarnih žanrova jasno definisanih, poput, recimo, putopisa, gradskih monografija ili turističkih vodiča, knjiga „Lica moga vremena“ konkretnom slikom i riječju dokumentuje prošlost i sadašnjost grada Tivta, ali ih i umjetnički naglašava, što je, u konačnom, čini savršenom iskrenom, toplom, ljudskom „reklamom“ za jedan grad.

Vidak Ratković

Ne mogu da se sjetim koliko sam tačno imao godina, kada sam pomislio na sve one pomorce koji su vjekovima ulazili svojim jedrenjacima u Boku, predhodno se boreći sa talasima i burama, grotama i okeanima. Znao sam tada da je jedino što su mogli da osjete kada im zamiriše naša Boka, da su doma, ma odakle oni bili.

Mirisala je Boka na maslinu i na bor, na pršutu luštičku i perašku tortu i na tivatsko vino. Mirisala je i na dobrotsku čipku, pažljivo šivenu vrijednim rukama. Mirisala je i na snijeg lovčenski i orjenski kada bura pobijedi jugo, pa izbistri i prospe hladnoću po fjakom uspavanim gradovima. To je miris koji nas, Bokelje, crta i uči, koji nam okreće magnetnu iglu

koja zbori će je doma, koji nas šalje okeanima i putevima i uvijek vraća tamo odakle smo potekli.

Znali su to svi oni pomorci koji su dolazili, trgovci i putnici. Znali su to i osvajači. Zato su htjeli taj mali komad ljepote za sebe. Zbog toga su i plovili i rukama koje mirišu na barut slali djulad na zidine, vjerujući da ih iza te borbe čeka, Boka.

Čak i kada je vrijeme promijenilo sve što mu se našlo na putu, nije uspjelo da izblijedi sliku Boke onima koji su se za nju nekada borili oružjem. Danas, imamo Boku zaštićenu papirima i ugovorima. Uvrstili smo je tako u dio svjetske baštine, učinili je dijelom i njihovom. Nisu znali ni onda, ni danas da su vrata Boke otvorena za sve, uvijek. Možda ne znaju ono što zna svaki Bokelj kada se rodi da, kada stave prst u more, postaju bliži cijelom svijetu, pa tako i Boki.

Čuvari Boke su ipak ljudi. Čuvari tradicije i dalje prave svoje poste i vuku mreže, sekaju i pituraju barke, uz čašicu briškulaju sa susjedima i prijateljima, slave božiće ili se maškaraju se kad je vrijeme. Za škercu je u Boki uvijek vrijeme. I kad je fjaka i kad je kiša i kad bura ne da na more. Nema bure koja može slomiti vedri duh i bokeljski šarm. Čak i sada kada moderno vrijeme dovodi jahte i glisere u zaliv, ne može jako neonsko svjetlo zasjeniti miris Boke. To ljudi duguju Boki i Boka ljudima.

Danas, kada žulim petu deceniju, mogu da se osvrnem u nazad i pogledam na Boku drugačije. Kada to uradim, mogu da se sjetim mora i tomos motora od četiri konja koji reže talase britko dok vozim pasaru prema Velikoj Galebovoj. Mogu da se sjetim svih ribara sa kojim sam vukao mrežu iako sam samo šetao pored mora tada. Mogu da se sjetim svakog meštra i umjetnika, svake priče i svih nijansi plave boje koje mi je more Boke ponudilo. Danas kada prođem i pogledam prema vrhu zgrade gdje sam nekada živio, mogu da pomislim na život i da iskreno zaplačem. Sjećanja koja naviru i osmjeh koji prati svako sjećanje mi govori da mogu da budem srećan. Srećan jer sam potekao baš tu, jer sam odrastao i naučio baš tako.

Vrijeme nikada neće ostrugati ono što osjećam. Vrijeme nikada neće promijeniti miris Boke. Danas kada pogledam Boku drugačije, znam da je ostala ista.

November 10, 2020 10:13 am

Replied to your story

Kakve fotografije 🤩 wow...
Cestitam na izlozbi! Nadam se
da ce biti u Podgorici neka
uskoro 😊

Tuesday 1:22pm

November 10, 2020 11:25 am

Replied to your story

Jedan od najljepših priloga
koje sam imala da vidim na tv-
u u moru negativnih i tužnih
informacija i jedva čekam da
posjetim izložbu. Svaka čast!
Sve pohvale od srca!

Tuesday 1:21pm

November 3, 2020 7:10 pm

Replied to your story

ovo je apsolutno prekrasno!
hvala!

Siniša Luković, novinar

Otvaranjem izložbe fotografija "Lica mog vremena" autora Duška Miljanića u prostorijama JU Muzej i galerija Tivat, počeo je program manifestacije "Novembarski dani" koja se u Tivtu priređuje povodom 21. novembra – dana te opštine.

Na dva nivoa gardske galerije Miljanić je izložio svoje foto-portrete nekih znamenitih i svima poznatih Tivćana koji su, svaki iz svog ugla i domena posla kojim se bavio, obilježili posljednjih pedesetak godina tog grada.

Ovaj višestruko nagrađivani umjetnički i dokumentarni fotograf iz Tivta kroz svoja djela napravio je svojevrstni omaž tim ljudima, ali i specifičnom tivatskom načinu života i atmosferi koja je nekada karakterisala ovaj mali primorski gradić.

Istoričarka umjetnosti istoričarku Mirjana Dabović Pejović koja je otvorila izložbu, istakla je da serija fotografija nazvana "Portreti mojeg vremena" sublimira "ono što znači duh mjesta ovog grada".

"Kao pokretači kulturnog i društvenog života grada šezdesetih i sedamdesetih godina prošlog vijeka, ovi neumorni Tivćani i Tivćanke bili su nosioci promjena, svojim predanim radom i mnogim skoro pionirskim poduhvatima tada maloj provincijalnoj sredini donijeli duh modernog svijeta. Zahvaljujući neumornom djelovanju postali su sinonim primorskog šarma, ljepote uživanja u malim zadovoljstvima i ritualima koji čine život", istakla je ona.

Nikša Miljanić, advokat

@nikshagram

Juče sam posjetio izložbu fotografija mog dragog prijatelja, rođaka, tivćanina - Duška Miljanića. Izložba nosi ime "Lica mog vremena" i predstavlja zbirku portreta. Prikazati jedan gradić i jedno "vrijeme", koje čini nam se odlazi i sačuvati ga od zaborava... Plemenita i naizgled sasvim jednostavna ideja. Tivat, sa svim svojim posebnostima, tradicijom, ljepotom primorske melanholije, mirisom mora, mreža i ribe,... vrijeme koji odlazi (ili ne odlazi?) u zaborav, prikazano - kroz ljude.

Divni portret našeg dragog doktora Pera Matijevića, koji sve nas mlađe tivćane liječi od najranijeg djetinjstva. Zatim, meni jako drag i posebno lijep portret Dragana "Čaja" Miljanića, autorovog oca, koji nažalost nije dočekao da vidio ovu izložbu, kao ni još nekoliko likova... Portreti muzičara tivatske gradske muzike, članova bokeške mornarice, portreti naših "gradskih" novinara Maša i Nevena, zatim tivatskih humanista, ribara, meštara, boema,.. i portret legendarnog, takođe pokojnog Zdenka, gradskog pogrebnika. Pored fenomenalnih i veoma ekspresivnih fotografija, urađenih u neobično lijepim, "sirovim", ambijentalnim i svjetlosnim uslovima, čitava priča nosi posebnu emociju i otvara mnoga velika pitanja. Ona prije svega, govori o čovjeku i njegovom "malom" životu. Kako uopšte nastaju "likovi jednog vremena"? Da li je čovjek ono što je njegovo djelo, ili ono što je njegova duša? Šta je zapravo "važnija" komponenta? Kako one zajedno reflektuju kroz vrijeme?

Iako svaka ponaosob životna priča, puno govori o djelima "likova", Duško je po meni zaista favorizovao komponentu ljudske duše. Veliki dio ovih ljudi nikada nisam imao priliku da upoznam. Ipak, živopisnost portreta je takva, da možete bukvalno da ih osjetite iz svake

slike. Osjećate ljudsku dušu i da ne čitate biografije... Ovo ne samo što je fenomenalno u čistom tehničkom i fotografskom smislu, već predstavlja jedno pravo malo - čudo. Jer, to je taj Duško i taj "njegov" Tivat... "nacrtan" objektivom posebne emocije, tihe čežnje za jednim vremenom uz istinski naklon "čovjeku" i njegovom životu. Naklon, pun ljubavi, ljudskosti i poštovanja. Svaka čast role!!!

 magnovenje

Yesterday 8:00 PM

Moram izraziti duboko poštovanje i zahvalnost za vašu izložbu u galeriji Centra za Kulturu. Savršeno ste prikazali tranziciju našeg malog grada u turistički centar Mediterana i sačuvali od zaborava fragmente njegove autentičnosti. Fotografije su toliko maestralno precizno dočarale karakter samih ličnosti da sam, u trenu kad sam stala ispred npr. braće Čelanović nekontrolisano izgovorila: "Dobar dan gospodo." Pero, Zdenko, Smodlaka, Čajo, Anuška, Neven, Gula... Ma svi! Plakala sam kroz to cijelo fenomenalno "putovanje na dva sprata". Prvi put sam otišla iz čiste kuriozitetne (kao prava Tivčanka) a završila sa suzama u očima. Drugi put sam bila da zadovoljim dušu, a planiram i treći. Mislim da to dovoljno govori o uticaju i značaju ovog djela za običnog građanina Tivta. Hvala što ste ovjekovječili oriđinale i stvarno dali licima vašeg, a i mog vremena vječnost koju zaslužuju. Ne zamjerite na poruci, morala sam! Svako dobro 😊

Miljana Božović Popović

  ...

Lica mog vremena: Metafora o gradu koji nestaje

Marija Saičić

<http://www.radiodux.me/vijesti/drustvo/lica-mog-vremena-metafora-o-gradu-koji-destaje>

Čovjek je oduvijek bio i ostao nezaobilazna tema i predmet interesiranja, neiscrpan izvor inspiracije u različitim umjetničkim djelima. Ciklus fotografija koji odiše nostalgичnim zvukom, dok nam se sa platna osmjehuju bliske i poznate face, dok u susretu dalekog i prošlog sa ovim sadašnjim vremenom prepoznamo čak i one koje nismo upoznali.

Fotograf Duško Miljanić je na ingeniozan način fotografirao čitav jedan život, ne samo ljudi, već i grada koji nestaje. Praveći portrete "poznatih" Tivćana, Duško je uspio prikazati ne samo njihove psihološke karakteristike, već i jedan ambijent, prostor, grad, period u kojem su akteri njegove izložbe djelovali. Tragajući za karakterom prikazanog lika autor uranja u njihovu unutrašnju povijest, iz koje interpretira realnost: fizičku i duhovnu te tako reprezentira osobu i čuva uspomenu na nju. Ovi portreti nisu samo puko obožavanje fizičke ljepote, naprotiv, njegovi likovi su puni života, a predstavljaju savršenu harmoniju vizualnih i duhovnih okolnosti. Međutim, ako obratimo pažnju na prošireni kadar kojim se fotograf u ovom slučaju služio, ne možemo, a ne primjetiti bespriječnost u detaljima: koji nam zapravo otkrivaju mnogo više o portretiranom. Centralni motiv na bijelom platnu je svakako čovjek: sa karakterističnim licem, odjećom, pokretom, gestom; dok u širem kadru ne možemo, a ne primjetiti ambijent, ambijent koji zapravo sugerira da je portretirani predstavnik određene društvene epohe. Služeći se jezikom simbola i metafora, Duško vizualno jasno prikazuje jednu skupinu ljudi, međusobno različitih, a nit koja ih povezuje je grad u kojem žive i stvaraju, grad njihovog vremena, koji im sve više blijedi iz sjećanja. I upravo je taj grad Duškovo vrijeme centralna tema, koja se ističe kroz ovu fotografsku interpretaciju.

Gledajući portrete naših sugrađana, čini nam se kao da prikazani lik na trenutak izbledi, a u tom mangnovenju vidimo grad Tivat, onakav kakav je nekad bio: mula i mandračće, drvene barke i konope, ribare koji vade vrše iz mora, kamene primorske kuće na čijim se terasama pije bevanda u hladu koje su napravile palmine grane. Ovakve scene postoje jedino u sjećanjima, onih malo starijih, dok oni malo mlađi o tim sjećanjima saznaju samo iz priča i starih crno bijelih fotografija. Kroz fotografije koje obuhvata ciklus "Lica mog vremena", možemo vidjeti ne samo dušu fotografiranog, već i dušu jednog grada prije nego ga je obuhvatila modernizacija te se njegova bit zagubila među modernim višekatnicama, koje su nikle zadnjih nekoliko godina. Lirski izraz prema gradu, najuspješnije je emitiran kroz osjećaj koji pruža pogled na poznate i bliske face, koje je Duško sasvim živo prenio na scenu.

Ovaj ciklus fotografija predstavlja svjedočanstvo o valovima vremena, o promjenama, o nestajanju, ali i ljudima, burama i neverama. Ove fotografije su kao produkt sjećanja i mašte; autorovog sjećanja na lica njegovog vremena, a mašte sadašnjeg promatrača koji nije pripadao tom vremenu, a kojeg se ipak nostalgичno sjeća. Sadašnji estetski obrasci ne samo čovjeka i života, već i ambijenta u kojem živi, rapidno se mijenja od nekadašnjih; dok na licima njegovog vremena trepere osobne i iskrene emocije, na licima sadašnjeg vremena trepere svjetla modernog grada čiji pravi karakter tek treba da iskusimo...

Duško Miljanić, profesionalni fotograf iz Tivta, rođen je 1975. godine, a živi i radi u Podgorici. Svoje umijeće fotografije usavršio je u okviru Foto kino kluba Podgorica, pod mentorskom palicom jednog od najznačajnijih crnogorskih fotografa Voja Radonjića. Diplomirao je na Univerzitetu audiovizuelne umjetnosti ESRA, odsjek fotografija, u klasi prof. Roberta Jankuloskog. Angažiran je kao službeni fotograf više kompanija i institucija, a fotografije objavljuje u raznim publikacijama, časopisima, knjigama, monografijama i magazinima širom svijeta. Također se bavi i umjetničkom fotografijom. Inicijator je Podgoričkog Foto Salona 2006. i 2007. godine. Izlagao je na preko 70 zajedničkih izložbi u zemlji i inozemstvu, dok je prvu samostalnu izložbu imao u Pragu 2006. godine. Dobitnik je brojnih nagrada, dok su mu najznačajnije od strane FIAT-a (svjetske asocijacije umjetničkih fotografa) i Sterijine nagrade za fotografiju u kazališnoj umjetnosti. Njegov samostalni projekat "Barvale" predstavlja, ne samo umjetnički rad, već iskorak ka društveno angažiranim fotografskim projektima.

12:55

+382 67 >

Sat, 19 Dec, 10:04

Postovani Dusko, sasvim slucajno sam juce sa sinom koji je tek djecacic, svratio u rodni Tivat!!!Kao i obicno, prosetao obalom svoga djetinjstva ne bih li naisao na Likove koji cine jedan Grad!!!Nazalost, nisam ih pronasao kraj mora, ali jesam na Tvojoi Izlozbi koja jeste Vaskrsenje i dokaz da Umjetnost je veca i jaca od svake prolaznosti!!! Hvala Ti sto sto Nas Grad zivi i zivjece kroz Percepciju svijeta takvih kao sto si Ti!!!Sa postovanjem, Bogic Bulatovic!!!

Text Message

